

سبک مشارکت

به انگیزه برگزاری نمایشگاه ابتکارات جامعه‌محور در چهارمین جشنواره «تسنیم»

«تسنیم» یعنی تسلیم آسیب‌های اجتماعی نشویم

لیلا محمدی، تسهیلگر اجتماعی از ایده‌های مردمی سبک زندگی ایرانی - اسلامی می‌گوید

زینب شکوهی طریقی

از سال ۸۴ فعالیت اجتماعی‌اش را با کودکان کار و پناهنده زنان پناهنده افغان آغاز کرد و در حقیقت بیش از ۱۰ سال تسهیلگر اجتماع‌محور است. گروه جامعه‌فعالیت‌های او زنان، کودکان و مردانی نیستند که خودشان خواسته باشند تا گروهی تشکیل بشود بلکه کسانی هستند که آنها را شناسایی می‌کنند، دعوت می‌کنند تا کنار هم بودنشان را در روزهای تعیین شده به یک هدف مهم و خاص تبدیل کنند که در کنارش بازدهی

تبلیغ برای سبک زندگی ایرانی اسلامی

در کار با مردم و حضور در مناطق و محلات مختلف تهران گروه‌های کوچکی شکل می‌دهیم و تا حد ممکن آماده‌سازی‌شان می‌کنیم تا بتوانند بعد از طی کردن فرآیندهای خاص کار گروهی متفاوت انجام بدهند. برای مثال ما امسال پروژه‌ای را از طرف اداره کل امور بانوان شهرداری بر عهده گرفتیم به نام «تسنیم» که همه حروف موجود در این کلمه بیانگر هدفی از این پروژه است. «ت» برگرفته از توانمندسازی است، «س» برگرفته از سبک زندگی اسلامی و ایرانی، «ن» نهاد خانواده یکدل و ایثار گر و «م» مشارکت‌های اجتماعی است، که در نهایت یعنی ناپیدتسلیم مسائل و مشکلات اجتماعی شویم، ما با توجه به نیازهایی که در محلات وجود دارد افراد مؤثر و به اصطلاح کنشگرهای محلی را دور هم جمع می‌کنیم، همان‌هایی که محله‌شان را دوست دارند، برای آنها اصول و آموزش‌های اولیه را تدارک می‌بینیم تا با مفاهیمی چون کار گروهی، چگونگی تشکیل گروه و عوامل مؤثر در پایداری گروه‌ها آشنا شوند. نکته مهم در مورد این کارگاه‌های آموزشی این است که ما تمام مراحل آموزشی را بازاری و خلاقیت‌محور می‌سازیم.

بعد از این مرحله وارد پروسه ظرفیت‌سازی می‌شویم. در این مرحله از تک تک اعضای گروه‌های تسنیم نیازهایی که در محله دارند چیست تا بتوانیم به یک نظر کلی برسیم. اعتبارات، بیکاری، مشکلات توجاج، کودکان کار، خیانت، نبود سلامت و حتی کم شدن اعتقادات از جمله مشکلاتی است که در اکثر موارد گفته می‌شود. ما با توجه به نتیجه این مرحله پروژه‌های کوچک محلی زودبازده را برای گروه تعریف می‌کنیم. پروژه کوچک است چون از تمام ظرفیت گروه استفاده کنیم و زود بازده، چون قرار نیست ما پروژه عمرانی داشته باشیم که مدت‌ها زمان می‌برد، ما باید پروژه‌ای را تعریف کنیم که سریع به نتیجه برسد و اعضای شرکت کننده دلسرده نشوند.

بحران جامعه‌محور برسرای زنان محله» داریم. همیشه در اجرای چنین دوره آموزشی هدفمان بر این است که زنان اگر بروزی برای بحران‌های آینده آماده می‌شوند این آمادگی را مستمراً حفظ کنند چون حادثه خبر نمی‌کنند و علاوه بر این اگر در برنامه یکساله بر فرض قرار است ۵۰ بانو از این آموزش استفاده کنند در چشم‌انداز آینده این پروژه موظف می‌شویم که تا پنج سال آینده بتوانیم برای مثال ۵۰۰ بانو را در سطح منطقه تحت آموزش قرار بدهیم.

ما نیازسنجی آموزشی هر محله را براساس گفته‌های خود اهالی تنظیم می‌کنیم، مثلاً در محله‌ای ما دیدیم که مادران گلابی می‌کنند از اینکه فرزندانشان مسئولیت‌پذیر نیستند. فرزندان دختر یا پسری که به قدر خودشان سهمی در انجام امور خانه‌نداشتند و تنبلی می‌کردند از طرفی رویکرد دراصل طرح‌های ما باید با نگاه به آموزه‌های سبک زندگی ایرانی و اسلامی باشد. براساس تعریف نیاز این مادران تصمیم گرفتیم برنامه آموزشی را برای کودکان تدارک ببینیم که

مالی، کاری، فرهنگی، دینی و آموزشی هم داشته باشد.

لیلا محمدی ۳۰ ساله که در پیش از پنج منطقه و ۱۰۰ محله کلانشهر تهران تجربه خدمات تسهیلگری اجتماعی دارد یکی از فعالان جشنواره تسنیم به‌شمار می‌رود؛ جشنواره‌ای که با تأکید بر خانواده و سبک زندگی اسلامی ایرانی بر گزار می‌شود. محمدی اهداف اجرای چهارمین جشنواره تسنیم را فراهم‌سازی زمینه‌ها و ساز و کار جهت توان‌افزایی، گشایش و شکوفایی استعداد‌های بانوان در سطح محلات، گسترش همیاری‌های اجتماعی بانوان و شناسایی

مسئولیت‌پذیر شوند. چند سؤال مهم در این باره وجود داشت: یک - ما چطور کودکان را تشویق کنیم تا در دوره آموزشی شرکت کنند؟ دو- چه برنامه‌ای در نظر بگیریم که با بازی و خلاقیت مسئولیت‌پذیر شوند؟ برای این کار آمدم به شورای دانش آموزی منطقه نامه زدم و کودکان بالای ۱۲ سال را دعوت کردم. بعد از مرحله شناسایی و جمع کردن، کودکان آموزش دیدند که ما باید براساس سبک زندگی مان طوری رفتار کنیم که بتوانیم در خانه، آپارتمان، مجتمع، محله و حتی منطقه کمک حال بقیه باشیم.

بعد از دوره آموزشی ما برای کودکان کار از عضویت صادر کردیم و نتیجه آموزش‌های دوره این شد که این کودکان در هر خانه و آپارتمانی که سکونت دارند پذیرفته‌اند خرید خانه را تا حد ممکن و در حد توانشان برعهده بگیرند و در قدم دوم اگر قرار است برای خرید بیرون بروند از سایر همسایه‌ها هم بپرسند که کسی اگر خرید یا کاری دارد نامزد هستند. کودکان رفته رفته یاد گرفتند که همیشه باید موقع خرید رفتن مثلاً رنگ واحد را ۴ بزنند چون خانم نوزاد دارد و امکان خرید رفتن نیست یا مثلاً رنگ مجتمع کناری را بزنند چون خانم و آقای سالمندی ساکن هستند که قدرت خرید رفتن ندارند. این دوره آموزشی نتایجی بیش از حد تصور ما داشت چون کودکان بالای ۱۲ سال انقدر مسئولیت‌پذیر شدند که هر جا احساس می‌کردند کسی به کمک آنها نیاز دارد سریع پیشقدم می‌شدند و خود به‌خود سالمندان و سایر کودکان را در اولویت کمک‌رسانی قرار می‌دادند.

بدون شک کار بدون تشویق نتیجه نمی‌دهد و کودکان همیشه نیاز به تشویقشان بیشتر از بزرگ‌ترهاست. ما در مورد طرح مسئولیت‌پذیری کودکان به این موضوع هم فکر کردیم و در نهایت به این نتیجه رسیدیم برای کودکانی که در طرح شرکت دارند و کمک‌هایشان ملموس است سباسبی به اسم «سپاسگزاری» تشکیل بدهیم و خانواده‌هایی که از کمک کودکان بهره‌مند می‌شوند بیایند هر ماه در جمع هدفشان بزرگ‌تر می‌شود و

در حقیقت در زمینه آموزش‌های گروه‌های اجتماعی تعداد گروه مهم نیست بلکه فرآیند ماندگاری و کیفیت عملکرد است که مهم است. به هر حال هر طرحی در قدم‌های اولیه خیلی سخت پیش می‌رود مثلاً وقتی در شهرپور اجرای طرحی آغاز می‌شود که براساس دستور باید تا مهر ماه گروه تشکیل شده باشد به هر حال این جمع کردن اعضا زمان‌بر است و ناپایداری گروه‌ها باعث می‌شود بخش عمده‌ای از اهداف محقق نشده بماند.

علاوه بر این چون چندسال است که هم‌زمان با آغاز طرح‌های این چنینی یکسری وعده و وعیدها از سوی سازمان‌های متولی به اعضای گروه داده شده که امروز محقق نشده، پس طبیعی است که مردم بعد از مدت کوتاهی دلسرده شوند و این هم یکی دیگر از عوامل ناپایداری بودن گروه‌هاست.

ف

امسال پروژه‌ای را بر عهده گرفتیم به نام «تسنیم» که همه حروف موجود در این کلمه بیانگر هدفی از این پروژه است. «ت» برگرفته از توانمندسازی، «س» برگرفته از سبک زندگی اسلامی و ایرانی، «ن» نهاد خانواده یکدل و ایثار گر و «م» مشارکت‌های اجتماعی است، که در نهایت یعنی نباید تسلیم مسائل و مشکلات اجتماعی شویم. ما با توجه به نیازهایی که در محلات وجود دارد افراد مؤثر و به اصطلاح کنشگرهای محلی را دور هم جمع می‌کنیم، همان‌هایی که محله‌شان را دوست دارند. برای آنها اصول و آموزش‌های اولیه را تدارک می‌بینیم تا با مفاهیمی چون کار گروهی، چگونگی تشکیل گروه و عوامل مؤثر در پایداری گروه‌ها آشنا شوند

پراکنده کار کردن نقیصه است

در این چند جلسه بررسی و نشست با مردم و مدیریت محله به این نتیجه رسیدیم که ما باید هویت مرکز فروش پارک را حفظ کنیم اما لازم است که ظاهرش را عوض کنیم، پس یکسری کارت فروشندگی چاپ کردیم. به فروشنده‌ها هم گفتیم که هر کس می‌خواهد در این پارک کالا فروشد باید از قبل ثبت نام کند و کارت بگیرد. برای ساماندهی شرایط فروش هم تصمیم گرفتیم بازارچه‌ای هر هفته یکبار در پارک دایر کنیم و کاملاً سازماندهی شده هم کالاها را تمیز و مورد نیاز محله بفروش برسد هم ظاهر پارک اصلاح شود. اولویت ما پایداری بودن طرح‌هاست اما متأسفانه با رویکردی که بعضی از مسئولان دارند این اتفاق نمی‌افتد. همه مراحل اجرای پروژه‌ها در مناطق و محله‌ها یک پروسه خاص دارد؛ شناسایی افراد، تشکیل گروه، شروع کلاس‌ها و آموزش‌ها و فعال شدن اعضای کارگاه یا پرست پس بی‌انصافی است که بعد از کلی زمان، هماهنگی و هزینه فعالیت گروه کوتاه‌مدت باشد اما نکته اینجاست که چون بسیاری از این طرح‌ها سفارشی است بعضی از مسئولان به پایداری بودن فعالیت فکر نمی‌کنند و تعداد زیادی از محله و منطقه یک طرح کلی نظلم‌هاست. چون مثلاً ۱۰۰ طرح منطقه سفارش و دستور از سازمان است اجرا کنند و تمام شود و به این فکر نمی‌کنند که طرح‌ها وقتی اثر بیشتری دارند که لازم باشد.

ما معتقدیم برای پایداری گروه لازم نیست در یک محله ۱۰ گروه تشکیل بدهیم یا بفرض مثال در یک منطقه ۳۰ گروه اجتماعی تشکیل بدهیم بلکه این مهم است که گروه‌هایی که در یک راستا فعالیت دارند هم با هم اشتغال‌زا، پشتیباری و ترک اعتیاد و ترویج از دواج بیایند یا هم یکی شوند و در کنار فعالیت اصلی خود اعضای سایر گروه‌ها را هم در بر بگیرند. در این صورت نه تنها منابع انسانی گسترده‌تر خواهد شد، جامعه هدفشان بزرگ‌تر می‌شود و پایدارتر خواهند بود.

در حقیقت در زمینه آموزش‌های گروه‌های اجتماعی تعداد گروه مهم نیست بلکه فرآیند ماندگاری و کیفیت عملکرد است که مهم است. به هر حال هر طرحی در قدم‌های اولیه خیلی سخت پیش می‌رود مثلاً وقتی در شهرپور اجرای طرحی آغاز می‌شود که براساس دستور باید تا مهر ماه گروه تشکیل شده باشد به هر حال این جمع کردن اعضا زمان‌بر است و ناپایداری گروه‌ها باعث می‌شود بخش عمده‌ای از اهداف محقق نشده بماند.

علاوه بر این چون چندسال است که هم‌زمان با آغاز طرح‌های این چنینی یکسری وعده و وعیدها از سوی سازمان‌های متولی به اعضای گروه داده شده که امروز محقق نشده، پس طبیعی است که مردم بعد از مدت کوتاهی دلسرده شوند و این هم یکی دیگر از عوامل ناپایداری بودن گروه‌هاست.

لیله محمدی، تسهیلگر اجتماعی بانوان

نگاه

آموزش سبک زندگی اولویت سازمان‌های شهری شده است

طرح‌های محلی کوچک، اما عمیق و اثرگذار

فاطمه ابراهیم شمیرانی خوشبختانه امروز عواملی همچون شناخت دقیق شرایط اجتماعی باعث شده است تا اولویت طرح‌های اجتماعی و همکاری مردم با سازمان‌های شهری مبتنی بر ترویج سبک زندگی با محوریت حضور زنان و کودکان شود. در حقیقت مهم‌ترین هدف ما استفاده از تمام ظرفیت بالقوه زنان شهروند با تشکیل گروه‌های پایدار کوچک و محلی است. حقیقت این است که هدف ما در طرح‌های شهری به‌ویژه طرح‌های حوزه خانواده و سبک زندگی منوط به پایدار بودن و انسجام داشتن است چون ما بیش از هر کسی می‌دانیم که تکرار هر طرح باعث ماندگار شدن آموزه‌های آن در بین شهروندان خواهد بود و از آنجاکه مدت‌هاست تغییر سبک زندگی ما به سمت زندگی غربی و فراموشی آموزه‌های اسلامی و ایرانی، جزو دغدغه‌های مستضوآن شده، بنابراین بر پایداری طرح‌های مربوط به این حوزه بیشتر تأکید می‌کنیم. دقیقاً به همین دلیل است که حتی در عنوان پروژه‌ها «خرده طرح‌های پایدار محلی» ذکر می‌شود. کودکان، نوجوانان و بانوان اصلاع سه گانه مثثنی هستند که در این پروژه‌های کوچک، اما زیبا، مفید، پایدار و اثرگذار نقشی مؤثر و تعیین‌کننده دارند.

ظرفیت‌های بالقوه زنان در حل مشکلات محله

هر هیچ کسی پوشیده نیست که نقش بانوان در خانواده و اجتماع نقشی تأثیرگذار، غیرقابل انکار و ماندگار است. دقیقاً بر همین اساس است که رویکرد و هدف مهم طرح‌های حوزه شهری به‌ویژه طرح‌های مربوط به خانواده و سبک زندگی، بانوان است. ما معتقدیم زنان حتی از قشر خانه‌دار که فعالیتشان تنها در چارچوب خانه محدود شده است از ظرفیت‌های بالقوه بسیاری

ترمیم کسی پوشیده نیست که نقش بانوان در خانواده و اجتماع نقشی تأثیرگذار، غیرقابل انکار و ماندگار است. دقیقاً بر همین اساس است که رویکرد و هدف مهم طرح‌های حوزه شهری به‌ویژه طرح‌های مربوط به خانواده و سبک زندگی، بانوان است.

ما معتقدیم زنان حتی از قشر خانه‌دار که فعالیتشان تنها در چارچوب خانه محدود شده است از ظرفیت‌های بالقوه بسیاری

د

با افزایش شهرنشینی و صنعتی شدن جوامع ما این روزها شاهد آن هستیم که در یک طبقه مجتمع دو واحد کنار هم از یکدیگر بی‌خبر هستند، اما ما در طرح‌های حول محور سبک زندگی ایرانی و اسلامی مصمم هستیم که با مردم با مهر بان تر شدن، نزدیک تر شدن، باخبر بودن و همکاری را مرور کنیم

برخوردار هستند که می‌توانند در منطقه، محله و حتی در ساختمان مسکونی‌شان تغییرات بسیار بزرگی ایجاد کنند.

اثرات آموزش کودکان و نوجوانان ماندگار است

دومین جامعه هدف ما کودکان و نوجوانان هستند. با توجه به اینکه آموزش‌ها هر چه از سن پایین‌تر باشد ماندگارتر است به همین دلیل ما ایمان داریم بسیاری از طرح‌های آموزشی به‌ویژه در حوزه زندگی که به قشر کودکان می‌دهیم ماندگارتر است. همان طوری که معتقدیم آموزش‌هایی که به بانوان و همسران می‌دهیم از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شود، معتقدیم آموزش‌هایی که به کودکان می‌دهیم به سرعت در میان یک نسل منتشر و منتقل می‌شود.

طرح مسئولیت‌پذیر شدن کودکان با جامعه هدف ۱۲ ساله‌ها یکی از طرح‌هایی بود که خوشبختانه با موفقیت اجرا شد و تا امروز پایدار و ماندگار مانده و به‌جایه ما خوبی از آن استقبال می‌کنند. در این طرح کودکان علاوه بر حس مسئولیت‌پذیری، مدیریت اقتصادی، روابط عمومی، احترام به بزرگ‌ترها و سبک صحیح زندگی اسلامی را آموختند و امروز نسل بعدی وارد طرح شده و گروه سنی مخاطبان افزایش پیدا کرده است.

ترویج مهریابی با محور سبک زندگی ایرانی اسلامی

متأسفانه با افزایش شهرنشینی و صنعتی شدن جوامع ما این روزها شاهد آن هستیم که در یک طبقه مجتمع دو واحد کنار هم از یکدیگر بی‌خبر هستند، اما ما در طرح‌های حول محور سبک زندگی ایرانی و اسلامی مصمم هستیم که با مردم مهربان تر شدن، نزدیک تر شدن، باخبر بودن و همکاری را مرور کنیم. تصور کنید ما از هر طرح بهانه‌ای می‌سازیم برای کنار هم جمع شدن بانوان در سرای محله‌مان. مثلاً ما سال پیش با حضور بانوان طرحی را اجرا کردیم با عنوان صیحه

کارشناس اداره بانوان منطقه ۷ شهرداری تهران